

MÓRÁGY KÖZSÉG

településfejlesztési koncepciója, 2006

*Mórágy község Önkormányzati Képviselő-testületének
25/2006. (IV. 24.) számú határozata*

Vezető tervező: Deák Varga Dénes
TT1 14-0058/2001

TARTALOM

BEVEZETÉS

ADOTTSÁGOK, ELŐZMÉNYEK

- I. Adottságok értékelése**
 - a) Természeti – földrajzi adottságok
 - b) Településhálózat
 - c) Történelmi – társadalmi adottságok
- II. Magasabb szintű területfejlesztési koncepciók**
 - a) Megyei fejlesztési program
 - b) Megyei területrendezési terv
- III. Korábbi települési szintű elhatározások, koncepciók, rendezési tervek**
 - a) ÖRT
 - b) M6 gyorsforgalmi út terve

TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ

1. Társadalompolitikai koncepció

- 1.1 Demográfia
- 1.2 Foglalkoztatottság
- 1.3 Oktatás, képzés, kultúra
- 1.4 Szociálpolitika

2. Gazdaság

- 2.1 Mezőgazdaság
- 2.2 Ipar
- 2.3 Idegenforgalom

3. Ellátás

- 3.1 Lakóterületek
- 3.2 Intézmények
- 3.3 Közlekedés
- 3.4 Közművek

4. Település-arculat

- 4.1 Táj környezet
- 4.2 Környezetvédelem
- 4.3 Épített környezet védelme
- 4.4 Hagyomány, szellemiség

MÓRÁGY TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA, 2006

BEVEZETÉS

Az önkormányzatok számára a településfejlesztési koncepció készítésének kötelezettségét az Épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 7.§. (3) bekezdése mondja ki. A településfejlesztési koncepciót a Képviselőtestület határozattal hagyja jóvá. (ÉTV. 2.§. (26) bek.)

ADOTTSÁGOK, ELŐZMÉNYEK

I. Adottságok értékelése

a) Természeti-földrajzi adottságok

Mórágysz Tolna megye déli részén, és egyúttal a Geresdi dombság tájegység észak-keleti részén fekszik. A község közigazgatási területe ennek megfelelően egyértelműen dombvidéki jellegű. A közigazgatási terület legmagasabb pontja a bátaapáti határszélen lévő fennsík +258 mBf tengerszint feletti magasságú, míg a Lajvér patak völgye kb. +108 mBf magasságon található.

A Geresdi-dombság termőterületei gyenge minőségű lösz-területek. A területet erősen fenyegeti az erózió. A felszínhez egészen közel, néhány tíz méternyire gránit alapkőzet található.

A terület éghajlatát kiegyenlített hőmérsékleti és csapadék-viszonyok jellemzik. Az évi középhőmérséklet 10-11 °C. Az uralkodó szélirány észak-nyugati. Éghajlata mezőgazdasági szempontból kedvező.

A település vízhálózatát a dombvidéki helyzet határozza meg. A falutól délre ered a kis vízhozamú Mórágysz patak, mely a Lajvér patakba csatlakozik, és vizeik Bátánál érik el a Dunát. A falutól délre a Mórágysz patakon egy kis mesterséges tó található.

Mórágysz közigazgatási területe 1762 ha, melyből 627 ha (36 %) erdővel borított. Az erdőterületek délen a Mecsek nagy erdősegeihez csatlakoznak.

b) Településhálózat

Helyzetértékelés

Mórágysz esetében érdekes településhálózati szituáció figyelhető meg. Mórágysz a körzetesített közép fokú ellátás terén, adminisztratív és területfejlesztési szempontból is Bonyhád kistérségéhez tartozik. Ugyanakkor a munkabajárás és ellátás terén is a legjelentősebb a település szempontjából Szekszárd szerepe. Ezenkívül egyes területeken (pl. vízellátás, szennyvízcsatornázás) jelentős a földrajzilag legközelebbi várossal, Bátaszékkal való együttműködés is. Mórágysz ezért csatlakozott a Bátaszéki Kistérségi Területfejlesztési Társuláshoz is.

Mórágytól délkeletre közúton 8 km-re fekszik a 7 ezer fős Bátaszék, 18 km-re található a 35 ezer lakosú Szekszárd, Tolna megye székhelye; észak-nyugati irányban pedig 17 km-re fekszik Bonyhád. Mórágy távolsága Budapesttől 162 km.

A Szekszárd-Tolnai Kistérségen belül a kistérség déli részén Bátaszék központtal egy mikrotérségi társulás alakult ki, tíz önkormányzat együttműködési szándékának kinyilvánításával. A Bátaszéki Kistérségi Területfejlesztési Társulásban együttműködő települések:

<u>Település</u>	<u>Lakosság (fő)</u>
1. Alsónána	767
2. Alsónyék	790
3. Báta	2009
4. Bataapáti	428
5. Bátaszék	6924
6. Mórágy	820
7. Ócsény	2589
8. Pörböly	608
9. Sárpilis	662
10. Várdomb	1125

A Bátaszéki mikrotérség lakosszáma meghaladja a 15000 főt, azonban ezen települések közül nem mindegyiknek szoros a kapcsolata a székhely-településsel, ugyanis foglalkoztatottság és intézmény-ellátás szempontjából az irány szerint közelebbi nagyobb városok (Baja, Szekszárd, Bonyhád) vonzása a domináns. Ócsény földrajzilag is távolabb esik Bátaszéktől, itt az együttműködés inkább csak adminisztratív jellegű. (Érdekes módon a Bátaszékhez közelebbi Decs nem csatlakozott e társuláshoz.) Bataapáti és Mórágy pedig hivatalosan a Bonyhádi statisztikai kistérséghez tartoznak. Bátaszékkal szorosabb gazdasági és intézményi kapcsolatok főként Alsónyék, Pörböly, Báta, Várdomb és Sárpilis esetében alakultak ki, de még ezeknél is érezhető a más irányú vonzás.

Bátaszék kistérségi vonzása főként intézményei, munkahelyei és körzeti vasútállomása révén biztosított. (Térségi szerepkörű fontosabb intézmények: Okmányiroda, Rendőrőrs, Gyámhivatal, I. fokú Építési hatóság, egészségügyi központ, gimnázium, pénzügyek, Víz- és Csatornamű KFT., Családsegítő központ, Idősek otthona, stb.)

Mórágy alapfokon helyben teljeskörűen ellátott település, körjegyzőségi székhely. Mórágy a szomszédos Bataapáti számára nyújt alapfokú ellátást. A dél felől szomszédos Baranya megyei településekkel (Véménd, Feked, stb.) a közúti összeköttetés hiánya miatt kapcsolatok nem alakulhattak ki.

Javaslat

Mórágynek sajátos helyzete folytán mind Bonyháddal, mind Szekszárddal, mind pedig Bátaszékkal érdemes az együttműködési kapcsolatait erősítenie.

A kistérségi együttműködésből fakadó lehetőségeket minél jobban ki kell használni. Ma még a kistérségi gondolkodást elsősorban egyes intézmények közös fenntartása, illetve az a gyakorlati – kényszerből fakadó - előny élteti, hogy egyes pályázatokon a települési társulások előnyt élveznek az egyénileg induló önkormányzatokkal szemben. A kistérségi társulások létrehozásának igazi értelme azonban nem ebben, hanem a térség adottságainak tudatosan vállalt hatékonyabb kiaknázásában rejlik, miszerint minden települést és területet a saját adottságai szempontjából legelőnyösebben kellene fejleszteni, miközben az elért eredmények után az egész társulás is részesedne.

(Így például nem szükséges mindegyik településen az ipar vagy az idegenforgalom fejlesztését szorgalmazni, csak ott, ahol erre az adottságok a legkedvezőbbek, de ugyanez vonatkozik a mezőgazdaságra, illetve a mezőgazdasági termékek feldolgozására is.)

Mórágypot adottságai révén a kistérségen belül figyelemreméltó mezőgazdasági és továbbfejlesztésre érdemes üdülési-idegenforgalmi potenciállal rendelkeznek.

c) Történelmi-társadalmi adottságok

Mórágypot történelme során osztozott a környező észak-baranyai - dél-tolnai települések sorsában. A község a török hódoltság idején teljesen elnéptelenedett. A XVIII. században a faluba református felekezetű német lakosság települt. Ennek szomorú következménye lett, hogy a II. világháború után a falu német lakosságának nagy részét kitelepítették, majd helyükre sok irányból (Felvidék, Erdély, Délvidék) menekült magyarokat telepítettek. A község népességszáma a háború előtti 2000 körüli értékről mára nagymértékben lecsökkent.

II. Magasabb szintű területfejlesztési koncepciók

a) Tolna Megye Komplex Fejlesztési Programja

(A megyei területfejlesztési koncepciót itt nem kívánjuk sem bemutatni, sem értékelni, csupán a Bátaszék környékére is vonatkoztatható fejlesztési javaslatokat emeljük ki.)

1. A megyei fejlesztési koncepció 8 részben már működő, illetve tervezett ipari parkot említ a megye területén, (Dombóvár 2, Paks 2, Dunaföldvár, Simontornya, Szekszárd, Tamási) de hiányzik, hogy Bátaszék is tervezi egy ipari park létesítését.

2. Közúti közlekedési hálózat fejlesztése

- M6 gyorsforgalmi út kiépítése Szekszárd északi részétől Bátaszék déli részéig 2x1 sáv 2007-ig
- M6 gyorsforgalmi út kiépítése Bátaszék déli részétől megyehatárig (?) 2x1 sáv 2015-ig
- M6-M56 nyomvonalak 2x2 sávra bővítése 2030-ig
- 55 út Bátaszék (Alsónyék) észak-keleti elkerülése (időtáv nélkül)
- 56 út Bátaszék nyugati elkerülése (időtáv nélkül) /gyorsforgalmi út esetén nem indokolt/
- Bátaszék – Véménd összekötő mellékút kiépítése /gyorsforgalmi út esetén nem indokolt/

3. A megye informatikai fejlesztése (Ebből az önkormányzatok, gazdasági szervezetek és civil szervezetek részesülhetnek).

b) Tolna megye területrendezési terve – 1/2005. (II.21.) önk. rendelet

A területrendezési terv Mórágypot az alapellátási funkciójú települések körébe rangsorolta.

A községet érintő térségi övezetek az alábbiak:

- Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület
- Felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területe
- Védett természeti terület
- Védett természeti terület védőövezete
- Ökológiai (zöld) folyosó
- Térségi tájrehabilitációt igénylő terület
- Térségi hulladéklerakó hely kijelöléséhez vizsgálat alá vonható terület
- Csúszásveszélyes terület
- Vízerosziónak kitett terület
- Honvédelmi és katasztrófavédelmi terület

Közút hálózat Mórágypot érintő elemei:

M6 Bátaszék és az M9 Bonyhád É-i csomópont közti tervezett térségi jelentőségű út, amely Mőcsényen át, Bonyhád 6. sz. főúti csomóponttal épülne ki és Mórágyp területén az 5603. j. ök. út felhasználásával valósulna meg.

3. Korábbi települési szintű elhatározások, koncepciók, rendezési tervek

a) Mórágyp ÖRT,

1986-ban a Tolna megyei Tanácsi Tervező Vállalat elkészítette Mőcsény és társközségeinek (Grábóc, Bataapáti, Mórágyp, Kismórágyp) összevont rendezési tervét.

A környékvizsgálati tervlap a települések külterületét ismerteti, amely Mórágypot érintően hulladéklerakót és dőgkutat jelöl. A belterületi szabályozási tervlap Mórágypon és Kismórágypon is, a meglévő belterületen belül jelöl új házhelyeket lakó- és üdülőépületeknek.

b) M6 gyorsforgalmi út terve

A kormányzatot a Helsinkii egyezményben vállalt európai gyorsforgalmi folyosók kiépítésének kötelme is kényszeríti, hogy foglalkozzon a Budapest – Dunaújváros – Szekszárd – Eszék – Szarajevó – Plocse nyomvonallú, V/c jelű korridor kiépítésével.

A Nemzeti Autópálya ZRT végzi az M6 gyorsforgalmi út előkészítését. A Szekszárd – Bóly (127-174 km sz) közötti szakasz a gyorsforgalmi közúthálózat közérdekűségéről és fejlesztéséről szóló 2003. évi CXXVIII: törvény 1.sz. mellékletében nevesítve van, mint 2007 év végéig átadásra kerülő autópályává fejleszthető 2x2 sávós autópályát.

TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ

1. TÁRSADALOMPOLITIKAI KONCEPCIÓ

1.1 Demográfia

Helyzetértékelés

Mórágyp népe sség száma mintegy 820 fő, az elmúlt évtizedekben lassú fogyás tapasztalható. A népe sségcsökkenés részben a jobb munkalehetőségek miatti városokba áramlásból, részben az országosan tapasztalható kedvezőtlen demográfiai tendenciákból fakad.

Országos tendencia a népe sség fogyása, a társadalom elöregedése. E tendencia megállítása elsősorban az országos társadalom- és szociálpolitikai intézkedések, illetve az ország gazdasági kondíciói alakulásának függvénye.

Javaslat

A település népe sség-megtartó erejének javítása önkormányzati feladat. A legfőbb népe sségmegtartó erő, ha a **lakosság megélhetése, foglalkoztatottsága megfelelő szinten helyben biztosított.**

1.2 Foglalkoztatottság

Helyzetértékelés

Jelenleg a faluban 80 fő regisztrált munkanélküli található, és szociális segélyben 27 fő részesül. A foglalkoztatottsági helyzetről alkotott képet azonban tovább árnyalja a munkahellyel nem rendelkező, de segélyt nem igénylő családtagok, háztartásbeliek, kényszervállalkozók köre.

A rendszerváltás előtt a község legnagyobb foglalkoztatója a jól működő helyi termelőszövetkezet volt, de ez megszűnt.

A község jelenlegi főbb foglalkoztatói: *(a foglalkoztatott létszám tájékoztató adat)*

• Önkormányzat és intézményei	9+25 fő
• vállalkozások	~20 fő
ebből mezőgazdaságban	3 fő + 10-15 fő (szőlészet, gyümölcsös)

Javaslat

Az önkormányzatnak egyrészt a működő vállalkozások életképességének, fejlődési feltételei biztosítása terén vannak feladatai, másrészt elő kell segíteni új vállalkozások megtelepedését is. Ez azonban alkalmas terület híján nehézségekbe ütközik. Vállalkozói telephelyek számára a Bonyhád-Bátaszéki út környéke lenne alkalmas.

1.3 Oktatás, képzés, kultúra

Helyzetértékelés

Szakirányú képzés, felsőfokú képzés és felnőtt-oktatás nem folyik helyben, erre a környéken Bátaszéken, Szekszárdon, Bonyhádon és Pécsen nyílik lehetőség.

Településen működik óvoda

- férőhelyszám 40 fő
- jelenleg 26 fő

általános iskola

- férőhelyszám 110 fő
- tanulók száma 93 fő

napközis konyha

Működik művelődési ház és a régi malom épületében helytörténeti gyűjteményt bemutató múzeum. Előbbiben kapott helyett a 2004 óta működő Teleház (finanszírozás ellenében internet elérhetőséget biztosít), amely hetente 4 alkalommal van nyitva.

Javaslat

Az önkormányzat tervezi az óvoda és az általános iskola külső és belső felújítását. A Művelődési Ház és a könyvtár felújítása várhatóan még idén befejeződik.

1.4 Szociálpolitika

Helyzetértékelés

Bátaszéken épült fel a megyei működtetésben álló 100 férőhelyes szociális otthon (Szivárvány Idősek Otthona), mely a rászoruló idős korúak elhelyezését megfelelő színvonalon megoldja. Mórágynon nyugdíjasklub és szervezett házi szociális gondozás működik.

Az iskolából kikerülő, pályakezdő korú, de elhelyezkedni nem tudó ifjúság szociális problémáival a térségben intézményesítetten nem foglalkoznak.

Mórágynon a lakosság 88 %-a magyar, kb. 4-5 %-a roma, és 24-25 %-a német nemzetiségű.

Javaslat

A szociális ellátás terén az ifjúsággal és a munkanélküli, munkavállalásra nem hajlandó rétegekkel való intézményesített törődés a jövő szempontjából alapvető fontosságú.

2. GAZDASÁG

2.1 Mezőgazdaság

Helyzetértékelés

Mórággy gyenge mezőgazdasági adottságú területen fekszik, régebben mégis az agrár-gazdálkodás biztosította a lakosság túlnyomó többségének megélhetését. A községben a

rendszer váltásig a termelőszövetkezetben folyt a mezőgazdasági termelés. A rendszer váltás után a földterületek és a mezőgazdasági üzem is magántulajdonba kerültek.

A község jelentős szőlő- és gyümölcsstermesztési hagyományokkal rendelkezik, miután a szekszárdi borvidék környékén fekszik. A helyi szőlőfeldolgozás azonban nem megoldott. A külterület északi részén jelentős új szőlő-ültetvény telepítések történtek a közelmúltban.

A termőterületek megoszlása (hektár):

- szántó	411
- szőlő	70
- gyümölcsös	3
- gyepek	254
- nádas	4
- erdő	736

Mórágyn jelentős állattenyésztő tevékenység működött a tsz keretében, a privatizált tsz-majorban jelenleg jelentős volumenű juhtartás, és kis létszámú szarvasmarhatartás folyik. A háztáji állattartás volumene rendkívül lecsökkent.

Az erdőgazdálkodás elsősorban a Gemenci Erdő- és Vadgazdasági RT keretében folyik.

A környékbeli élelmiszer-feldolgozó ipar viszonylag fejlett. (Bátaszék, Szekszárd, Baja).

Javaslat

A mezőgazdaság jövője nagymértékben függ az értékesítési viszonyok (világpiac, EU-piac) alakulásától, illetve a hazai állami agrár-politikától, az agrár-támogatások rendszerétől. A jó termőképességű termőföldeket várhatóan a jövőben is művelni fogják. Törekedni kell a mezőgazdasági termények piacra-juttatási feltételeinek, raktározási lehetőségeinek, valamint helyi feldolgozásának fejlesztésére.

A jövőben várható az életképes egyéni mezőgazdasági vállalkozások kisüzemmé (farm) fejlődése.

2.2 Ipar

Helyzetértékelés

Mórágyn nem rendelkezik ipari létesítménnyel.

Javaslat

A község rendezési tervében új ipari-szolgáltató, illetve mezőgazdasági jellegű vállalkozások megtelepedésére alkalmas gazdasági területet kell kijelölni. E célra a Bonyhád-Bátaszéki összekötő út mentén célszerű helyet keresni.

2.3 Idegenforgalom

Helyzetértékelés

Mórágyn az idegenforgalom fejlesztéséhez több vonzó, de ma még nem kellően kihasznált adottsággal rendelkezik.

A község fekvése, táji adottságai, kedvező környezeti állapota a természetbarát falusi üdüléshez rendkívül vonzó adottságot nyújtanak. A faluban több helyen foglalkoznak már

falusi vendéglátással is kiegészítő tevékenységként, illetve a község szélén önkormányzati tulajdonú kemping és fogadó működik. A belterületől délre egy horgászto és közelében egy turistaház található. A szőlőhegyen számos pince külföldi tulajdonban van, a községből elszármazottak gyakran látogatnak vissza. A pincesoron nagyobb csoportok vendéglátása is biztosított.

Javaslat

A település kedvező földrajzi és kulturális adottságai miatt a községfejlesztés egyik stratégiai iránya éppen a turizmus-idegenforgalom fejlesztése lehet.

A vendéglátás fejlesztése elsősorban vállalkozói feladat, de a falusi turizmus csak tiszta, rendezett és szép településeken vonzó.

A térségben célszerű lenne az idegenforgalom fejlesztésére összehangolt stratégiát kialakítani egyrészt vonzó turisztikai attrakciók, másrészt a vendégfogadás versenyképes kínálatának megteremtése érdekében.

3. ELLÁTÁS

3.1. Lakóterületek

Helyzetértékelés

Mórágylakóterületei falusias jellegűek. Az épületállomány állaga vegyes.

A községben az új lakótelek iránti igény – tekintettel a fogyó népességszámra – csekély.

Javaslat

Néhány új lakótelek a község bekötő útja mentén kialakítandó.

3.2 Intézmények

Helyzetértékelés

a) Igazgatás

Polgármesteri Hivatal, Körjegyzőség Bábaapátival
Posta
Rendőrség, a községben a körzeti megbízott irodát tart fenn

b) Egészségügy

Orvosi rendelő, tanácsadó, fogorvosi rendelő

c) Oktatás-nevelés

Általános iskola (8 tanterem)
Óvoda (3 csoport)

d) Kultúra, sport

Művelődési ház,
Sportpálya

e) Egyházak

Mórágynon egy református templom és egy katolikus kápolna található.

f) Temetkezés

A községi temető megfelelő.

g) Kereskedelem, szolgáltatás, vendéglátás

A községben 2 kiskereskedelmi (élelmiszer bolt) és 3 vendéglátó egység működik, ezek közül 1-1 Kismórágynon található.

Javaslat

A község hosszú távon fejlesztendő intézményei:

- Óvoda és általános iskola felújítása
- A temető bekerítendő.

3.3 Közlekedés

3.3.1 Légi közlekedés

Mórágyhoz a legközelebbi repülőtér az öcsényi – jelenleg sport-repülőtér, amelynél elkészült a kereskedelmi repülőtér fejlesztésének megvalósíthatósági tanulmánya. Mórágytól Öcsény 20 km, de a községben nincsenek olyan jelentős vállalkozások, amelyek a légi áruszállításban jelenleg érdekeltek lennének.

3.3.2 Vízi közlekedés

Helyzetértékelés

Mórágyhoz a legközelebbi folyami kikötő Baján található. A vízi közlekedésnek azonban Mórágy szempontjából nincs jelentősége.

3.3.3 Vasúti közlekedés

Mórágy a Bátaszék – Dombóvár vasútvonal közelében fekszik, megállóval, de a vasút a település közlekedésében mégsem játszik érdemi szerepet. A legközelebbi körzeti vasútállomás Bátaszék.

3.3.4 Gyalogos és kerékpár közlekedés

Helyzetértékelés

A községben önálló gyalogút-hálózat, kerékpárutak nincsenek és nem tervezettek.

3.3.5 Tömegközlekedés

Helyzetértékelés

A helyközi autóbusz-közlekedés Szekszárd irányában megfelelő, Bonyhád és Bátaszék felé kevésbé jó.

3.3.6 Közúti közlekedés

Helyzetértékelés

Mórágyot az 5603. sz. Bátaszék-Bonyhád közti összekötő út kapcsolja az ország közúti vérkeringésébe, de a községet gyakorlatilag az ebből kiágazó Mórágyi bekötő út tárja fel.

A község többi útjai jellemzően csökkent paraméterrel kiépített kiszolgáló utak.

Üzemanyagtöltő legközelebb Bátaszéken található.

Javaslat

Az M 56. gyorsforgalmi út legújabb elfogadott nyomvonalára Bátaszéktől nyugatra halad. A Nemzeti Autópálya RT nyilatkozata szerint a gyorsforgalmi út építését a Szekszárd – országhatár közti szakaszon 2008. évi kezdéssel ütemezték. A bátaszéknél tervezett csomópontba kívánatos lenne az 5603. út csatlakozását is biztosítani.

Mórág és a társtelepülésének számító Bátaapáti között jelenleg közel 10 km a távolság közúton. E távolságot azonban a két falu között 2,5 km (csökkent paraméterű) út kiépítésével 4 km-re lehetne csökkenteni. Az önkormányzat jelenleg nem gondolkozik ilyen út építésén, azonban hosszabb távon mégis érdemes lenne ezt szerepeltetni.

3.4 Közművek

3.4.1 Vízellátás

Helyzetértékelés

A község vízellátását helyi vízmű biztosítja, melyet a bátaszéki székhelyű Dél-Tolnai Víz és Csatornamű KFT üzemeltet. Mórág belterületén a vízellátó hálózat kiépítettsége csaknem 100%-os. A helyi vízbázis mennyiségileg megfelelő és a szolgáltatott víz minőségével azonban problémák vannak, mivel a kút nem mélyfúrású. A szennyvízcsatornázással várhatóan csökken az ivóvíz-bázis veszélyeztetettsége.

3.4.2 Szennyvíz-elvezetés

Helyzetértékelés

A község szennyvízcsatornázásának kiépítése Mórágyon és Kismórágyon is megtörtént. A szennyvizek befogadója a bátaszéki tisztítótelep.

3.4.3 Csapadékvíz-elvezetés

Helyzetértékelés

A község földrajzi fekvéséből adódóan nagy gond elsősorban a belterületet kísérő dombokról lezúduló csapadékvizek elvezetése. A vízelvezetés jellemzően nyílt árkos rendszerű.

Javaslat

A település vízelvezető rendszere folyamatosan karbantartandó.

3.4.4 Elektromos energia ellátás

Helyzetértékelés

Mórág elektromos energia-ellátása megfelelő, a közvilágítás rekonstrukciója a közelmúltban történt meg.

3.5.5 Fűtési energia-ellátás

Helyzetértékelés

Gázhálózat Mórágyon kiépítésre került, Kismórágyon pályázat segítségével 2006-ban tervezik. A hálózatra való rákötések folyamatosan történnek. A többi háztartásokban a fűtés egyedi, jellemzően fa és szén energiahordozóval, néhány helyen tartályos PB gázzal történik.

3.5.6 Hírközlés

Helyzetértékelés

A község területén vezetékes távbeszélő-hálózat üzemel, a kiépítettség megfelelő.

Mórágyon kábel-TV rendszer működik, gyakorlatilag minden utcára kiterjedően.

A mobil telefonok vételi lehetőségei mindhárom szolgáltató esetében megfelelőek (Vodafone, Pannon és T-Mobil), 3 adótorony található településen.

4. TELEPÜLÉS-ARCULAT

4.1 Természeti környezet

4.1.1 Táj környezet

Helyzetértékelés

A település táji környezetét a földrajzi adottságok, illetve az azon kialakult tájhasználat, mezőgazdasági kultúrák határozzák meg. A település külterületein a mozaikosan megjelenő nagytáblás szántóföldi táblák, a szőlő-ültetvények, legelő- és erdőfoltok váltakozása jellemző.

A felszín rendkívül mozgalmas, változatos, az erdővel borított domboldalak, völgyek festői látványt nyújtanak.

Mórágynál közigazgatási területén védett természeti terület nincs.

Javaslat

A kedvező táji adottságok megőrzése az idegenforgalom fejleszthetőségének egyik kulcs-tényezője.

A mezőgazdaságilag művelt kultúrtájak esetében törekedni kell arra, hogy a termőtalajok minősége erózió, illetve elsavanyodás révén ne romoljon. A dűlőutak és árkok mentén szorgalmazni kell mezővédő erdősávok telepítését.

Erdősítések esetén kizárólag a területen őshonos fafajok telepítése kívánatos.

A megyei területrendezési terv Bátaszék nyugati részén védelmi jellegű erdőterületet jelöl, ami mórági területeket is érinthet.

4.1.2 Zöldterületek

Helyzetértékelés

A község a turistaház környékén rendelkezik szabadidő célú zöldterülettel.

Javaslat

Nagyobb hangsúlyt kell helyezni az utcafásításokra, ehhez azonban a légvezetékek földkábelrel történő kiváltására lenne szükség.

4.2 KörnyezetvédelemHelyzetértékelés

a) Felszíni és felszín alatti vizek védelme

A felszíni és felszín alatti vizek legfőbb szennyezői a szikkasztott és elszivárgó szennyvizek, és a mezőgazdaságban használt kémiai anyagok.

b) Levegő védelme

A levegő szennyezettség fő okozói:

- közúti közlekedés (csak Kismórág területén jelentős)
- fűtés
- mezőgazdasági művelés por-terhelése

c) Zajterhelés

A zajterhelés fő okozói általában a nagy forgalmú közlekedési pályák, illetve lokálisan egyes üzemek. A településen jelentős zaj-problémák nem észlelhetők.

d) Hulladék-gazdálkodás

A községben szervezett hulladékgyűjtés folyik, a hulladékszállítást hetente 2-szer a BÁT-KOM 2004. Kft. végzi, a bátaszéki lerakóhelyre szállítják.

A folyékony kommunális hulladékokat a bátaszéki szennyvíztelepen ürítik.

Az állati hullák elhelyezése megoldatlan, döngkút felszámolása folyamatban van.

Javaslat

Települési szinten csatlakozni kell a tervezett bonyhádi regionális hulladéklerakó létesítéséhez. Törekedni kell a szelektív hulladékgyűjtés bevezetésére. Települési szinten meg kell szervezni a háztartásokban keletkező veszélyes hulladékok elkülönített gyűjtését.

Az állati hullák ártalommentes elhelyezése érdekében hosszú távon be kell kapcsolódni a konténeres gyűjtési rendszerbe, és a solti fehérje-feldolgozó üzembe történő szállításra.

4.3 Az épített környezet védelmeHelyzetértékelés

Mórágynon műemlékileg védett objektum nincs. A református templom azonban műemléki szempontból is figyelemre méltó épület.

A községben nagy számban található még a település építészeti hagyományait tükröző népi lakóépületek.

Kismórág felett a Tűzkő-dombon kelta-avar település maradványait fedezték fel a régészek.

Javaslat

A község helyi művi értékei felméréndők, és megalkotandó a helyi művi értékek védelméről szóló önkormányzati rendelet.

A falu szép épületei, mint a református templom, a községháza, stb. megőrzendők.

A falukép javításának egyik leghatékonyabb eszköze a légvezetékek fokozatos eltüntetése, és esztétikus utcafásítások telepítése.

A készítendő községrendezési tervben a szőlőhegyi épületek tájbaillő építészeti kialakítását is szükséges szabályozni.

4.4 Hagyomány, szellemiség

Helyzetértékelés

A település a jövőjét csak a múltjára alapozva tudja jól építeni. A hagyományok nélküli településekkel, az öntudat, tartás és büszkeség nélküli társadalommal szinte bármit meg lehet tenni.

Mórágyon a legfőbb hagyományt a kitelepített német lakosság még fellelhető tárgyi és kulturális öröksége képezi.

Javaslat

Meg kell őrizni a település nemzetiségi jellegét, arculatát.

Szekszárd, 2006. április 5.

Deák Varga Dénes

tervező

Tóth Dóra Kata

munkatárs

Felhasznált irodalom:

1. *Tolna Megye Komplex Fejlesztési Programja 2000-2006*
2. *Tolna Megye Környezetvédelmi Programja*
3. *Tolna Megye Területrendezési Terve 2005*
4. *A Szekszárd – Tolnai Kistérség Területfejlesztési Konceptiója, 2000.*
5. *A Szekszárdi Kistérség SAPARD Programja*
6. *Tények, gondolatok az M6 és M56 utak és környezetük fejlesztéséhez, 1998.*
7. *Mőcsény és társközségeinek összevont rendezési terve, 1986*